

„НОВИОТ“ КОНЦЕПТ ЗА ДОМ ПРИ МИГРАЦИЈА ВО 21 ВЕК И НЕГОВИТЕ ИМПЛИКАЦИИ ВРЗ УРБАНИТЕ ПОЛИТИКИ

Ана Ацеска
Постдокторски истражувач
Универзитет Хамболд Берлин

THE “NEW” CONCEPT OF HOME IN 21ST-CENTURY MIGRATION AND ITS IMPLICATIONS FOR URBAN POLICY

Ana Aceska
Post-doctoral researcher
Humboldt University Berlin

АПСТРАКТ:

Разбирањето на процесот на создавање дом е тема која се повторува во студиите за миграција исто колку што се повторува и темата за животот на мигрантите. Врз основа на темелни интервјуа спроведени со „квалификувани“ мигранти од Македонија во Германија, овој труд има за цел разбирање на начинот на кој тие се поврзуваат со идејата за „дом“ во контекст на урбаната миграција во 21 век и какви импликации може да имаат резултатите од овој труд на начините на кои „домот“ е концептуализиран во современите политики на работа

Клучни зборови: квалификувани мигранти, дом и создавање дом, политика на работа, квалификувани мигранти од Македонија во Германија

ВОВЕД

Овој труд е мал обид за соочување со големата и помалку стара дилема: како мигрантите ја градат

ABSTRACT:

Understanding the process of home-making is a subject that appears over and over again in migration studies, as much as in migrants’ lives. Based on in-depth interviews with migrant professionals from Macedonia in Germany, this paper aims to understand in what ways migrant professionals relate to the idea of “home” in their places of destination in a context of 21st century urban migration and what kind of implications the results of this study might have for the ways “home” is conceptualized in today’s policy-work.

Keywords: migrant professionals, home and homemaking, policy-work, migrant professionals from Macedonia in Germany

INTRODUCTION

This paper is a small attempt to take on a big and somewhat old di-

идејата за дом во местото каде што емигрирале. Трудот се вклучува во оваа дискусија со истражување на тоа како квалификувани мигранти од Македонија во Германија ја разбираат идејата за дом според нивни согледувања.

Маиер (2015) го вовеле изразот „квалификувани мигранти“, кој се однесува на група од добро образовани луѓе која се разликува на посебен начин од мигрантите кои вообичаено се препознаваат како квалификувани или висококвалификувани: тие работат како квалификувани професионалци по нивната миграција и нивната квалификација и формално образование се прифатени во земјата на крајна дестинација.

Оваа позиција им дозволува да држат релативно висок статус во земјата на крајна дестинација и им дава повластен однос на многу начини, како што е полесен пристап до пазарот на труд и многу други привилегии поврзани со нивната позиција. Потребно е да се направи оваа дистинкција со оглед на тоа дека не сите висококвалификувани мигранти се во можност да добијат професионален ангажман во согласност со нивните квалификации, или поради тоа што некои земји не го прифаќаат формалното образование од нивната земја на потекло или поради тоа што тие не успеале да си обезбедат работа која се совпаѓа со нивните квалификации и според тоа имаат работа која бара пониска квалификација од работите кои претходно ги извршувале. Тоа што ја чини оваа група мигранти различна од останатите

lemma: how do migrants construct the idea of home upon migration to the destination country. This paper engages with this discussion by looking at how recent migrant professionals from Macedonia in Germany construct the idea of home in their own accounts. Maier (2015) introduced the term “migrant professionals” to refer to a well-educated group that is different in one particular way from the migrants commonly referred to as skilled or even high-skilled: they are working as skilled professionals after their migration and their skill and formal education are accepted in the destination country. This peculiar position allows them to hold a relatively high status in the destination country and gives them a preferential treatment in many ways, such as easier access to the job market and many other privileges linked to it. It is important to make this distinction, as not all high-skilled migrants are able to have a professional position according to their qualifications, either because some countries do not accept formal qualifications from their countries of origin or because they did not manage to obtain a job that fits their qualification and have jobs that require a lower qualification than the ones they used to have. What makes this group of migrants different than the other high-skilled migrants is the importance of work and career for the decision to migrate. Even though the scholarship has

висококвалификувани мигранти е важноста на работата и кариерата во донесувањето одлука за миграње. Иако академската средина дозволува многу други концепти кои се однесуваат на истата група, како „мобилните професионалци“ на Фехтер и Волш (Фехтер и Волш 2010), овој концепт најточно ја опишува оваа особена група.

Домот и создавањето дом се изучува на многу различни начини во рамките на општествените науки. Домот може да биде поврзан со семејството или заедницата, исто така, и со вредности, секојдневни практики, а особено со чувството на припадност кон едно место. Домот, исто така, може да се сфати во контекст на материјалното: на пример, како една куќа или сите работи во таа куќа, кои може да играат важна улога во нечие субјективно чувство за дом, или дури и сите секојдневни практики, кои помагаат таа куќа или место на дестинација да станат особено значајни места во животот на мигрантот. Концептот за дом, може да биде, исто така, и политички, а се однесува на начините на кои креаторите на политики ја градат идејата за домот и пристапот до него, со креирање различни релации на исклучување и вклучување во контекст на пол, класа, етничка припадност и друго. Ова широко научно внимание на концептот за дом доведе до жестоки дискусии. Научниците со право опонираа на општо прифатената идеја дека домот е фиксно место кон кое луѓето се приврзуваат на еден фиксен начин и покажаа различ-

introduced many other concepts that refer to the same group – like Fechter and Walsh’s “mobile professionals” (Fechter and Walsh 2010) – this one most accurately describes the particular group in focus.

Home and homemaking is studied in many different ways in social sciences. Home may be associated with family or community, as well as with values, everyday practices and particular sense of belonging to a place. Home may also be understood in a context of the material: as a house, or all the things in that house that can play an important role in one’s subjective feeling of home, or even all the day-to-day practices that help to create that house or the place of destination a particularly significant kind of place. The concept of home can also be political, and refer to the ways policy-makers are constructing the idea and access to home by producing various relations of exclusion and inclusion in context of gender, class, ethnicity and others. This wide-ranging scholarly attention to the concept of home has led to critical discussions. Scholars have rightfully challenged the common idea that home is one fixed place that people relate to in one fixed way and have shown various complex and multiple understandings of home (for many different aspects of this discussion, see Kaika 2004, Basu 2001, Pratt 1999, Brickell 2012, Easthope 2004, Korac

ни сложени и разновидни сфаќања за домот (за различните аспекти од оваа дискусија, види Kaika 2004, Basu 2001, Pratt 1999, Brickell 2012, Easthope 2004, Korac 2009, Mallett 2004, Hannerz 1996). Овие критички пристапи кон концептот за дом успеаја да ги променат доминантните дискурси кои ги сметаат термините „дом“ и „далеку од домот“ како фиксни дихотомии: сега домот се сфаќа како процес, кој може да се преговара, а не нешто фиксно и непроменливо и нешто што луѓето „природно“ го имаат или го немаат.

Овој труд придонесува кон оваа дебата за домот како процес. Џејкобс и Смит (2008) согледуваат дека истражувањето во врска со домот и создавањето на традиционално одвоено ги третира полињата на истражување: истражувањето во однос на политиките се стреми кон фокусирање на финансирањето, институциите и структурите, додека, пак, културолошките истражувања се фокусираат на вредности, емоции, фамилија или материјалните димензии на домот. Овој труд се обидува да направи спој на овие две одделни области преку согледување како субјективните перцепции за тоа што претставува домот се поврзани во креирањето на политики поврзани со создавањето на домот. Така, овој труд го лоцира поимот за дом и концептот на припадност како што истите се појавуваат во субјективните животни приказни на оние мигранти кои мигрирале, пред сè, поради безбедност и напредок во кариерата и се внесува во дискусијата за тоа како

2009, Mallett 2004, Hannerz 1996). These critical approaches to the concept of home managed to change the dominant discourses that considered “home” and “away from home” as fixed dichotomies: now home is understood as a process, that is negotiable and not fixed not, and not as something that people “naturally” have or not.

This paper contributes to this debate of home as a process. Jacobs and Smith (2008) recognize that research on home and homemaking traditionally treats the fields of research separately: research on policy tends to focus on finance, institutions and structures while cultural studies research focuses on values, emotions, family or material dimensions of home. This paper tries to bring these two separated fields together by looking at how subjective perceptions of what home is are linked to design of policies related to homemaking. Thus, this paper locates home and belonging as they appear in the subjective life stories of those migrants who have migrated primarily for secure and advanced careers and engages with the discussion about how this may influence policies. My analysis tries to capture people’s own meanings of home and how they go beyond policy-driven and politicized understandings.

From the wide range of analytical frameworks that a study on home may use –home and homemaking at

ова може да влијае на политиките. Мојата анализа се обидува прецизно да го таргетира поимањето на терминот дом според личните сфаќања на луѓето и како самите се придвижуваат далеку над политички поттикнуатото и политизирано сфаќање.

Од широкиот спектар на аналитички рамки кои една студија за дом може да ги искористи – дом и изградба на дом на ниво на живеалиште, место, нација, политика и/или општество (види, на пример, Ханерц 1996), овој труд употребува потесни рамки. Во неговата работа на создавање дом меѓу бегалците кои се вратиле во Сараево по војните во Босна, Стефансон (2004, види и Стефансон 2006) укажува дека тријадата: одржлива егзистенција, место на релациона идентификација и простор на културна приврзаност се најважни во процесите на создавање дом. Во ова истражување, почетна претпоставка е дека дом и создавањето на домот за сите мигранти воопшто, може да се поврзе со семејниот живот, заедницата и реализирање на професионален живот. Така, прашањето кое овој труд го образложува е на кој начин мигрантите професионалци од Македонија во Германија се однесуваат во врска со ваквата тријада: според дадените специфики на оваа група, што е најважно за мигрантите професионалци во нивните субјективни размислувања за тоа што претставува дом?

the level of dwelling, place, nation, policy, and/or society (see for example Hannerz 1996) –this paper applies a narrower framework. In his work on homemaking among refugees that returned to Sarajevo after the Bosnian wars Stefansson (2004, see also Stefansson 2006) implies that the triad sustainable livelihoods, a place of relational identification and site of cultural attachment is most important in the processes of homemaking. In this research, the starting assumption is that home and homemaking for migrants in general can be associated with family life, community and fulfilling professional life. Thus, the question this paper is answering is in what ways migrant professionals from Macedonia in Germany relate to this triad: given the specificities of this group, what is most important for migrant professionals in their subjective accounts of what home is?

METHODOLOGY

The empirical material in this paper is based on narrative interviews with twelve migrant professionals from Macedonia in Germany: ten of ethnic Macedonian and two of ethnic Albanian origin. The interviews were produced over a period of seven months in the academic year 2012/13. In terms of differences within the respondents it is worth noting that seven of the respon-

МЕТОДОЛОГИЈА

Емпирискиот материјал во овој труд се базира на наративните интервјуа со дванаесет „квалификувани“ мигранти од Македонија во Германија: десет етнички Македонци и двајца од албанско етничко потекло. Интервјуата беа спроведени во текот на период од седум месеци во учебната 2012/13 година. Во однос на разликите во рамките на испитаниците, треба да се нагласи дека седум од испитаниците се мажи и пет жени; шест од вкупниот број по професија се доктори на медицина или имаат кариера во истражувања поврзани со медицина, тројца се ИТ-експерти и компјутерски научници, двајца се научници од економски или општествени науки, а еден е бизнисмен. Во време на спроведувањето на интервјуто шест од испитаниците беа во своите 30-ти години, четворица во 40-ти години; двајца во 50-ти години. Сите од нив имаат високо образование (4-6 години студиски програми) од македонскиот државен Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, шест од нив имаат степен магистер, а три докторат; девет од вкупниот број се стекнале со најмалку еден повисок степен или некој вид на обука во Германија или во друга земја на ЕУ. Должината на нивниот престој во Германија за време на интервјуто се движи од три до осум години, а девет од нив претходно престојувале во земјите на ЕУ заради студирање или стекнување квалифика-

центи. Девет од нив се мажи и пет жени; шест од вкупниот број по професија се доктори на медицина или имаат кариера во истражувања поврзани со медицина, тројца се ИТ-експерти и компјутерски научници, двајца се научници од економски или општествени науки, а еден е бизнисмен. Во време на спроведувањето на интервјуто шест од испитаниците беа во своите 30-ти години, четворица во 40-ти години; двајца во 50-ти години. Сите од нив имаат високо образование (4-6 години студиски програми) од македонскиот државен Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, шест од нив имаат степен магистер, а три докторат; девет од вкупниот број се стекнале со најмалку еден повисок степен или некој вид на обука во Германија или во друга земја на ЕУ. Должината на нивниот престој во Германија за време на интервјуто се движи од три до осум години, а девет од нив претходно престојувале во земјите на ЕУ заради студирање или стекнување квалифика-

dents are men and five women; six of the total number are medical doctors by profession or have a career in medicine-related research, three are IT experts and computer scientists, two are scholars of economic or social sciences and one is a businessman. Six of the informants were in their 30s at the time of the interview, four in their 40s; two in their 50s. All of them have BA degrees (4-6 years study programs) from the Macedonian state university Ss. Cyril and Methodius, six of them have MA degrees and three have PhD degrees; nine of the total number have gained at least one higher degree or some kind of training in Germany or another EU country. The length of their residency in Germany ranged from three to eight years at the time of the interview; and nine of them have previously resided in EU countries for the purposes of study or work-related qualifications and degrees. Ten held a work visa, and two had German passports at the time of the interviews (through marriages to Germans).

The interviews took place at different locations: seven respondents were conducted in Berlin, two in Skopje and three through Skype. All interviews were conducted in Macedonian. The interviews lasted from one to three hours and were tape-recorded and fully transcribed. The interviews were semi-structured, divided into six main

ција и одреден степен поврзани со нивниот работен ангажман. Десет од испитаниците имаа работна виза, а двајца се со германски пасоши во време на спроведување на интервјуата (врз основа на брак со германски државјани).

Интервјуата се одржаа на различни локации: седум интервјуа беа спроведени во Берлин, две во Скопје и три електронски преку Скајп (Skype). Сите интервјуа беа спроведени на македонски јазик. Интервјуата беа со траење од еден до три часа и беа снимени и целосно транскрибирани. Интервјуата беа полуструктурирани, поделени во шест главни теми. Првиот дел беше посветен на прашањата за тоа што најмногу се смени во однос на работата во нивната кариера откако се иселиле во Германија. Вториот дел се фокусираше на правците во кои тие ги развиваат нивните кариери, со оглед на тоа дека работат на нови работни места и за нивните стратегии за развој на кариерата. Потпрашањата во овој дел се однесуваат на разбирање за тоа дали и како тие работат на проекти кои се на кој било начин поврзани со Македонија. Третиот дел беше посветен на прашања за тоа дали и како тие ги одржуваат врските, мрежите и контактите со своите поранешни колеги во Македонија. Прашањата во овој дел се посветени на разбирање на тоа како тие ги мобилизираат мрежите со поранешните македонски колеги за целите на нивната сегашна работа. Четвртиот дел беше насочен на тоа како овие квалификувани мигранти

topics. The first section was devoted to questions about what changed most in relation to work in their careers after they migrated to Germany. The second part focused on the ways in which they are developing their careers since they arrived at the new workplace and what their career strategies are. The sub-questions in this section were related to the understanding of whether and how they are working on projects that are in any way related to Macedonia. The third section dealt with questions about whether and how they keep ties, networks and connections with their former colleagues in Macedonia. The questions in this section were devoted to understanding how they mobilize these networks with former Macedonian colleagues for the purposes of their present work. The fourth section looked at how these migrant professionals see themselves in this context in Germany and about their future plans in terms of work and career. The fifth and the sixth section were devoted to questions of home and place-making – and this paper is an outcome of the analyses of these last sections.

The idea of home among migrant professionals: data analyses

The results of the data showed a particular – and to some extent expected – relation between the subjective account of what home is and the triad

се гледаат себеси во овој контекст во Германија и на нивните идни планови во однос на работата и кариерата. Петтиот и шестиот дел беа фокусирани на прашања во врска со домот и создавање дом – овој текст е резултат на анализите на последните делови.

ИДЕЈАТА ЗА ДОМ КАЈ МИГРАНТИТЕ ПРОФЕСИОНАЛЦИ: АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИ

Резултатите од собраните податоци покажаа особена, во некој степен и очекувана, поврзаност помеѓу субјективното сфаќање за тоа што претставува домот и тријадата составена од семеен живот, заедница и реализација на професионален план, нешто што беше наведено на почетокот од трудот: идејата за дом во местото на крајна дестинација за овие квалификувани мигранти е поврзана примарно со професионално себереализирање, потребата да бидат препознаени како добри професионалци од страна на општествената заедница и перцепцијата дека чувството за дом или припадност може да се доживее по исполнување на потребните услови за реализација на професионалниот живот (но не и пред тоа како што може да се очекува). Тоа што е најважно е дека овие мигранти ги поврзуваат нивните субјективни сфаќања за тоа што претставува дом со тоа што може да се нарече „наметнат склоп на вредности“ за тоа што треба да претставува домот.

family life, community, and fulfilling professional life that was set at the beginning: the idea of home in the destination place for these migrant professionals is associated primarily with a fulfilling professional life, the need to be recognized primarily as good professionals by the community and the perception that a sense of home or belonging can happen after the necessary conditions for a fulfilling professional life (and not before as may be expected). What is most important, in their accounts these migrants relate their subjective accounts of what home is to what can be called “imposed set of values” about what home should be.

The analyses of the data will be presented in three categories. The first set of data shows that the awareness and articulations of “home” change after migrants come to inhabit spaces that are “not home”. However, both “home” and “not home” for these migrant professionals are primarily articulated through the access to a fulfilling professional life.

One of several stories is of Sonja (42), an economist and researcher that migrated to Germany seven years ago with her boyfriend and colleague. In her account, she is explaining in what way her idea of home is related to a fulfilling professional life.

Анализата на податоците ќе биде претставена во три категории. Првиот сет на податоци покажува дека свесноста и артикулацијата на „дом“ се менува откако мигрантите населуваат простори кои „не се дом“. Сепак, обата изрази за овие квалификувани мигранти првенствено се артикулирани преку можноста за реализирање на професионален план.

Една од неколкуте приказни е онаа на Соња (42), економист и истражувач која емигрирала во Германија пред седум години со нејзиното момче и колега. Таа објаснува според нејзиното искуство на кој начин нејзината идеја за дом е поврзана со исполнување на професионалниот живот.

„Да бидам искрена... хммм... како да го опишам тоа?! Па јас ниту во Скопје не се чувствував како да сум дома... Не го сакав местото каде што работев и ми беше тешко да го прифатам фактот дека е невозможно да се најде добра работа таму. Така што, знаев дека на некој начин јас и не припаѓам таму... Слушав од колегите дека лесно се наоѓа добра работа како истражувач во Германија, тоа ме правеше да бидам сè помалку приврзана кон Скопје, и заминав... Останатите работи беа помалку или повеќе во ред во Скопје. Ја сакам нашата култура, мојата фамилија и другарите, и храната, природата... Единствено не ми се допаѓаше политичката ситуација во Македонија и не се сложував со владејачката партија на ниеден можен начин, сепак, не се одразувааше на мојот живот лично и професионално во момен-

„To be honest...hm... how to put it? I also didn't feel at home in Skopje, because it was hard to like the place where I worked and also it was hard to accept the fact that it is not even possible to find a better job there. So, I knew that in some important ways I do not belong there... I was hearing from colleagues that it is easy to get a good job in Germany as a researcher, so that made me feel less and less attached to Skopje, so I left... The rest was more or less fine for me in Skopje: I like our culture, my family and friends, and the food, the nature. I only didn't like the political situation in Macedonia and I disagreed with the ruling party in all possible ways – but, somehow, it wasn't affecting me personally and professionally at that moment. But I knew that overall I wasn't happy with my life... to get up every day and go to work in a place you don't like and at the same time knowing that you can contribute more to your profession, was just too much for me, so I left. Everybody was telling me that I will never feel at home here, and that people are like this or like that... And I have this pressure to always state my position in regards to where is home... But that is stupid, as I have a great everyday life here, and I feel happy and healthy, so why complicate it further with some definitions. So, yes, it is home, name it as you wish, but it is a fine place and I don't have the same fears when I go to work anymore like in Skopje...“

тот. Но, знам дека генерално не бев задоволна со мојот живот... да стануваш секој ден и да одиш на работа која не ти е по мерак и во исто време да знаеш дека можеш да направиш повеќе за сопствената кариера беше премногу за мене, и си заминав. Сите ми велеа дека нема да се чувствувам овде како дома, и дека луѓето се вакви или онакви... И го имам постојано притисокот врз мене да ја објаснувам мојата позиција за тоа каде се чувствувам како дома... Но, тоа е глупост, бидејќи имам одличен живот овде, се чувствувам среќна и здрава, затоа зошто да комплицирам понатаму со некакви дефиниции. Затоа, да, ова е дома, наречете го како сакате, но ова е убаво место и го немам истиот страв повеќе кога одам на работа како што тоа беше во Скопје...“

Слично на Соња, Арбен (38), психијатар кој специјализирал во болница во Германија каде сè уште работи, го поврзува неговото чувство за дом првенствено за идејата за исполнет професионален живот.

„Знам точно што претставува дом за мене... Кога поседуваш стан, тоа е дом. Не чувствувам овде дека сум дома, бидејќи не го поседувам станот во кој живеам. Ова е туѓ стан и јас плаќам кирија за него. Во Скопје јас секогаш живеам во станови кои ги поседував. Сепак, тоа не беше доволно. Да имаш убав стан во родниот град не значи дека имаш убав живот по дефиниција... Знаев цело време дека иако имав убаво место за живеење мојот живот повеќе не беше добар, ниту професионал-

Similar to Sonja, Arben (38), a psychiatrist who got his specialization in a hospital in Germany where he is still working, is relating his sense of home primarily to the idea of a fulfilling professional life.

„I know exactly what is home to me... When you own a flat, that is home. I am not feeling at home here, as I don't own the flat I live in. This is someone else's flat and I am paying rent for it... In Skopje I have always owned the flat I have lived in. However, it wasn't enough. Having a nice flat in your hometown doesn't mean having a nice life by default... I knew all the time that even if I have a nice home to go to, my life was not good anymore, both professionally and personally. So I decided to act upon it. I knew that people with my profession get jobs easily in Germany, so I came here. And things are being settled one by one: first, I wanted a good secure job and prospects for a good career. And then I wanted a good life for my family and me... You know, in my view, you can't be a good father or husband, or neighbor or whatever, if you are not happy at your job. That is how it is for men who have, let's say, more prestigious positions.“

As seen in the stories of Sonja and Arben, these migrant professionals negotiate the idea of home and in their accounts home is not a fixed entity that they either have or not. This is also

но ниту приватно. Затоа решив да преземам нешто. Знаев дека луѓето со мојата професија наоѓаат лесно работа во Германија, затоа дојдов овде. И работите се среќуваат една по една: прво, сакав сигурна работа и можност за добра кариера. Потоа сакав добар живот за мене и моето семејство... Знаете, според мое мислење, не можеш да бидеш добар татко, ниту сопруг, сосед или што и да е ако не си среќен на работа...“

Како што се гледа од приказните на Соња и Арбен, овие квалификувани мигранти ја усогласуваат идејата за дом и во нивните искуства домот не е фиксен поим што тие или го имаат или го немаат. Ова, исто така, е видливо во втората категорија на податоци: во повеќето случаи во оваа категорија мигрантите сакаат да бидат признати, пред сè, како професионалци од страна на другите во нивното опкружување, а дури потоа како луѓе од одредена етничка припадност, пол и лични избори.

Александар (37), кој неодамна мигрирал во Германија со идеја да гради кариера во областа на компјутерските технологии гледа на овој начин:

„Многу често имам чувство дека Германците мислат за мене дека сум човек од Југот кој не би ни сакал да работи. Јас сакам да работам исто како и кој било друг овде... Воопшто не ми се допаѓа поделбата на Север и Југ, како да доаѓаме од различни планети. Работам напорно и ја сакам мојата работа и во таа смисла јас сум ист како и сите луѓе овде кои ја сакаат својата работа...“

visible in the second data category: in most cases in this category migrants want to be recognized primarily as professionals by the others in their surrounding and secondary as people of certain ethnicity, gender or taste.

Aleksandar (37), who just recently migrated to Germany with the idea to build a career in the area of computers and technology, put it this way:

„Most often I have a feeling that the Germans think that I am a Southern guy who might not really want to work. I also like to work, as anybody else here... I don't like this division between North and South at all, as if we come from different planets. I work very hard and I love my job, and in that sense I am the same as all these people here who like their jobs...“

Maja (41), a mother of two, is a physicist working in a big scientific institution. Much like Aleksandar, she wants to be recognized primarily as a professional by the others in her surrounding.

„I don't care about what people here think about me. I know that to some I am a Macedonian woman and they might have some images about me from TV... But I choose not to care about that. I think I am at that age and at that professional stage in my career

Маја (41), мајка на 2 деца, е физичар и работи во научна институција. Исто како и Александар и таа сака да биде првенствено признаена како професионалец од останатите во нејзиното опкружување.

„Не се грижам за тоа што мислат луѓето овде за мене. Знам дека за неког сум жена од Македонија и дека може да имаат добиено некаква претстава за мене од телевизија... Но, избрав да не се грижам за тоа. Мислам дека сум на возраст и професионално ниво во мојата кариера кога преокупираноста околу тоа што другите мислат за мене е целосно непотребна. Мислам дека каде и да си ќе најдеш на прекрасни луѓе, добри професионалци кои ќе го вреднуваат твојот професионализам и колегијалност и највеќе од сè тука сум поради тие луѓе. Тие кои на мене гледаат како на варварин од земја која не е членка на ЕУ, можат слободно тоа да го прават, но јас нема да се грижам за тоа. Јас сум исто толку добра во мојата професија како и сите останати каде што работам.“

Во слична анкета спроведена меѓу младите образовани луѓе од Бангладеш кои живеат во Лондон за нивните социјални и културни идентитети и начини на кои овие идентитети можат да се поврзат, Еаде (1997) покажува како и покрај сè, овие индивидуалци се свесни дека нивните социјални идентитети се комбинација од различни елементи, кои дејствуваат натпреварувачки во своите барања за лојалност кон одредено место или одреден афинитет.

when a preoccupation of what others think is totally unnecessary to me. I think that wherever you are, there will be some great people, or some great professionals, that will value your professionalism and collegiality most and I exist only for those people. Those who want to see me as some non-EU barbarian may feel free to do that, but I am not going to care about that. I am as good in my profession as everybody else at my work.“

In a similar survey conducted among young educated Bangladeshi who live in London about their social and cultural identities and the ways those identities might be connected, Eade (1997) shows how even though individuals show awareness that their social identities are a composite of different elements, there is a recognition that these elements may have competing claims to their loyalties to particular place or identity. For example, the study shows that constructions of Islam as a primordial identity can create an uneasy sense of having to choose between religion and nation for some individuals, while other individuals reconcile the competing claims by referring to hierarchically ordered identities like British Bengali Muslims, where, as Eade emphasizes, Islam is the most important element (1997:160). The study furthermore shows that some recognize that their

На пример, студијата покажува дека елементи на исламот како идентитет може да создаде една непријатна ситуација за избор меѓу религијата и нацијата кај некои поединци, додека други лица се помируваат со спротивставените барања, повикувајќи се на хиерархиски подредените идентитети како, на пример, британските бенгалски муслимани, за кои, како што истакнува Еаде, исламот е најважниот елемент (1997: 160). Студијата понатаму покажува дека некои луѓе признаваат дека нивниот муслимански идентитет им овозможува да се идентификуваат со секоја нација каде што се применува исламскиот закон, а според други, обидите да се воспостави врска помеѓу исламските и националните особености може да го исклучуваат немуслиманското население кое живее во Бангладеш или на друго место. Овие спротивставени дефиниции на припадност го отежнуваат изборот за младите образувани луѓе од Бангладеш, и студијата покажува дека барањето избор помеѓу овие особености не е ослободено од двосмисленост, за разлика од тоа на кое многу првични тврдења во врска со глобализацијата и припадноста може да упатуваат. Според тоа, студијата укажува на тоа дека нивните перцепции за границите меѓу „муслиманската заедница“, „бангладешката заедница“ или „Британците“ се коментар на развојот на новите социјални практики кои ги поврзуваат нивните секојдневни животи со локалните особености (1997:161). Уште повеќе, свесноста за овие на-

Muslim identity enables them to identify with any nation where the Islamic law is practiced and others recognize that the attempts to establish a relationship between the Islamic and national identities can exclude the non-Muslims living in Bangladesh and elsewhere. These competing definitions of belonging made choice difficult for the young educated Bangladeshi, and the study shows that their navigation between these identities was not free from ambiguity, in contrast to what many initial claims on globalization and belonging might suggest. The study, thus, suggests that their perceptions of the boundaries between the “Muslim community”, “Bangladeshi community” or “the British” are a commentary on the development of new social practices which link their everyday lives in a particular locality (1997:161). What is more, an awareness of these national and transnational processes shapes their understanding of locality. This awareness, as Eade claims, is largely a product of an interpretative tradition shared by academics, political activists, community representatives or religious leaders; “those whom these ‘experts’ claim to represent develop more subtle and open understanding of the world around them” (1997:161). Thus, these young educated Bangladeshi, in their attempts to express their identity and belonging, try to make sense of a situation in which traditional so-

ционални и транснационални процеси го формира нивното разбирање за локалните особености. Според тврдењето на Еаде, оваа свесност во најголем дел е производ на традиционалниот начин на интерпретација од страна на истражувачи, политички активисти, претставници на општествените заедници или верски водачи; „на оние на кои овие експерти им тврдат дека развојот го претставуваат на посуптилен начин и го отвораат разбирањето на светот околу нив“ (1997:161). Во согласност со ова, овие млади луѓе од Бангладеш, во нивните обиди за изразување на својот идентитет и припадност, се обидуваат да дадат смисла на ситуацијата во која традиционалните општествени особености се оспорени од страна на глобалната мобилност и каде што овие особености се формирани преку дискурси и практики кои не се базирани на семејно, верско или национално потекло (1997:162). Така, слично како во студијата на Еаде, формирањето дом за мигрантите професионалци се случува додека се обидуваат да стигнат до согласност меѓу нивните различни особености во местата на нивна крајна дестинација и истите имаат за цел да бидат признаени, пред сè, како професионалци од нивното опкружување, а не само додека луѓето повторно се обидуваат да создадат блискост и да замислуваат подобра иднина.

Третиот сет од податоци се однесува на концептот на „одложена припадност“. Севиц (2005) го нуди концептот на „припадност според

cial identities are challenged by global mobility and where these identities are constructed through discourses and practices which are not based on familial, religious or national origins (1997:162). Thus, much like in the study of Eade, homemaking for the migrant professionals the this study takes place while they negotiate between their various identities in their destination places and aim to be recognized primarily as professionals by their surrounding – and not only while people try to recreate familiarity and imagine a better future.

The third set of data refers to the concept of “postponed belonging”. Savage et al (2005) offer the concept of “elective belonging”, defining it as one of those forms between place, identity and belonging that scholarship has argued for, to capture that “the power of place is defined by a large group of those who ‘electively belong’ to a specific residential location which they can make congruent with their lives” (2005: 203). In this study, the concept of “postponed belonging” might better capture the phenomena in focus. Home-making for all these migrant professionals takes place while they try to establish fulfilling professional lives and negotiate between their various identities in their destination places with the aim to be recognized primarily as professionals by their surround-

избор“, дефинирајќи го како една од оние форми помеѓу место, идентитет и припадност за која научната јавност аргументираше и усвои дека „моќта на местото е дефинирана од страна на голема група на оние кои „припаѓаат според избор“ на одредено место на живеење што тие можат да го вклопат во склад со нивните животи“ (2005:203). Во оваа студија, концептот на „одложена припадност“ може подобро да го опише овој феномен. Формирањето дом за сите овие квалификувани мигранти се случува додека тие се обидуваат да го реализираат својот професионален живот и да стигнат до согласност меѓу нивните различни особености во местата на нивна крајна дестинација и имаат за цел да бидат признаени, пред сè, како професионалци од нивното опкружување – и во тој процес, тие покажуваат перцепција дека чувството за дом или припадност може да се случи откако ќе бидат исполнети потребните услови за исполнување на професионалниот живот, а не пред тоа, како што може да се очекува.

Благоја (39), кој живее во Германија веќе 7 години, ја објаснува својата позиција на следниов начин:

„За мене е важно да бидам успешен во мојата работа и да обезбедам сигурна иднина за мојата жена и за моите деца... Знаете, овде не сум сам и тоа ги менува работите. Затоа, посакувам моето семејство овде да се чувствува добро, а моја цел е да се осигурам дека во иднина ќе можам да заработам повеќе пари и да им понудам сигурност... Дури потоа ќе можам да се опуштам и

ing – and in that process, they show a perception that a sense of home or belonging can happen after the necessary conditions for a fulfilling professional life are met, and not before, as may be expected.

Blagoja (39), who has been living in Germany for seven years already, explained his position this way:

„For me it is important to be in successful in my job and provide a good future to my wife and my children... You know, I am not here alone and that changes things. So I want my family to feel good here, and my job is to be sure that in the future I can earn more and more money to offer them security... Then I can relax, and maybe start thinking of how I feel here and where my home is. You know, I am anyway at work most of the time. So for me it is now mostly important to feel good at work and accomplish more. I think this feeling will change over time. But I do have time to wait, you know... And I am sure that better times will come when I can think about these things too.“

Such evidence of “postponed belonging” is visible in the accounts of also of others. Marija (36) is a social scientist that lives and works in a small university town in Bavaria. She is not married and she has a partner who is also a social scientist.

можеби да почнам да размислувам како се чувствувам овде и каде ми е домот... Па и онака сум поголемиот дел од времето на работа. Затоа, за мене во моментот е најважно да се чувствувам добро на работа и да постигнам повеќе. Мислам дека ова чувство ќе се смени со тек на времето. Но, имам време да чекам, знаете... И сигурен сум дека подобри времиња ќе дојдат кога ќе размислам во врска со сево ова.“

Ваков случај на „одложена припадност“ е видлив, исто така, и во искуствата на останатите. Марија (36) е истражувач во општествените науки која живее и работи во мал универзитетски град во Баварија. Нејзиниот партнер е, исто така, општествен научник.

„Можеби подоцна во мојот живот ќе можам лесно да го наречам дом. Во моментот не сум сигурна. Но, на многу начини тоа е дом... хмм, секако дека е дом. Тоа е таму каде што спијам, јадам. Го нарекувам дом. И не е толку важно... Сите ме прашуваат каде ми е домот, а јас не сакам да го одговорам ова прашање. Секој по нешто очекува од нас! Сè додека знаеш дека имаш некаква цел, која ти дава смисла зошто си тука во моментот е океј... подоцна можеш да бидеш помалку носталгичен и да сфатиш дека имаш исто толку многу спомени од ова место како и од Скопје. И тогаш еден ден, почнуваш да размислуваш за него како за дом како што размислуваш на тој во Скопје. Значи, не се случува туку така, што знам... Во ред ми е да жи-

„Maybe later in my life I will easily call it a home. At the moment, I don't know. But in so many ways it is a home... hm, of course it is home. It is where I sleep, eat. I call it a home. But it is not so important, you know. Everybody is asking me where my home is, and I don't like to answer this question. So many expectations! As long as you know that you have a goal, that it makes sense that you are here at the moment, you can later be less nostalgic and figure out that you have as many memories from this place as from Skopje. And then one day you think of this as the same home as the one in Skopje. So it doesn't just happen, you know. I am fine to live like this for while, knowing that one day this place will feel as familiar as my hometown and I will call it a home.“

All these accounts show that the idea of home for these migrant professionals is associated primarily with a fulfilling professional life, the need to be recognized primarily as good professionals by the surrounding, and the perception that a sense of home or belonging can happen after the necessary conditions for a fulfilling professional life are accomplished. However, most importantly, they show that all individuals struggle to fit into some – for them imagined – category of “homemakers”. These individuals, while often aware of their positions in the destina-

веам вака некое време знаејќи дека еден ден ова место ќе го чувствувам блиско исто како мојот роден град и ќе го нарекувам дом.“

Сите овие искуства покажуваат дека идејата за дом за овие квалификувани мигранти првенствено е поврзана со исполнување на професионалниот живот, потребата да бидат признаени, пред сè, како добри професионалци од околината, и перцепцијата дека чувство за дом или припадност може да се случи откако потребните услови за исполнување на професионалниот живот се исполнети. Како и да е, најважно е дека сите овие искуства покажуваат дека сите лица се борат за да се вклопат во некоја, за нив замислена, категорија „одомаќинети“. Овие лица, често свесни за својата позиција во местата на нивната крајна дестинација, исто така, се ранливи на очекувањата често поставени од страна на креаторите на политиките, бидејќи тие се луѓе „помеѓу домовите“, кои што поскоро сакаат да имаат еден „дом“. Во нивните искуства тие покажуваат дека помеѓу „дом“ и „далеку од домот“, постојат многу други можности кои имаат смисла во нивните животи. Иако кај многу од нив има тенденција да ги опишат своите искуства со користење на истата дихотомија, важно е да бидат проучувани во однос на нивните детални искуства. Овој емпириски материјал покажува дека во нивниот секојдневен живот луѓето продолжуваат да ги оспоруваат постоечките процеси и да креираат реалности кои лесно

tion places, are also vulnerable to the expectations often set by policy-makers that they are people “in-between homes” who should want a “home” as soon as possible. In their accounts they show that between “at home” and “away from home” there are many other possibilities that may make sense in their own lives. Even though many of them tend to describe their experiences using the same dichotomies, it is important to study them in relation to their detailed accounts. This empirical material demonstrates that in their everyday lives people continue to challenge static arrangements and construct realities that easily escape any dichotomy. This study shows not only that homemaking is a process, but also emphasizes the political meaning of home and shows how politicized the notion of home as a safe and fixed place is.

BEYOND DICHOTOMIES: THE NEED FOR MORE COMPREHENSIVE POLICY- WORK

Migrants are often described in policies as well as in common thinking as being “between” a former home and a new home, a previous and new society, a country of origin and a country of destination. These dichotomies are hard to escape, both in scholarship as well as in policy-making. This

се ослободуваат од каква било дихотомија. Оваа студија не покажува само дека создавањето дом е процес, туку во исто време го нагласува политичкото значење на домот и покажува колку е политизирано размислувањето за домот како безбедно и постојано место.

НАДМИНУВАЊЕ НА ДИХОТОМИИТЕ: ПОТРЕБА ЗА ПОСЕОПФАТНО КРЕИРАЊЕ ПОЛИТИКИ

Мигрантите често се опишани во политиките исто како и во општото гледиште како луѓе „помеѓу“ поранешниот и новиот дом, помеѓу претходното и новото општество, помеѓу земјата на потекло и земјата на крајна дестинација. Тешко е да се избегнат овие дихотомии, како во научната мисла така и при креирањето политики. Оваа студија покажа дека само со набљудување на тоа како луѓето субјективно го дефинираат својот „дом“ во земјата на крајна дестинација можно е да се види на кој начин самите луѓе ја истражуваат оваа статична дихотомија „дом“ и „далеку од домот“.

Резултатите од овој труд укажуваат на тоа дека постои потреба за аналитичка рамка и политики на „миграција“ во кои не постои едноставна дихотомија помеѓу „дом“ и „далеку од домот“, а која вклучува разбирање дека концептот на „дом“ не може едноставно да се претпостави и да се земе како нешто непроменливо: како што оваа студија

study has shown that just by looking at how people subjectively define their “home” in the destination country it is possible to see in which particular ways people themselves challenge this static dichotomy of “at home” and “away from home”.

The results of this work suggest that there is a need for an analytical and policy framework of “migration” in which there is not such an easy dichotomy between “at home” and “away from home”, and which includes an understanding that the concept of “home” may not be simply assumed and taken for granted: as this study showed, migrants are not “out of place” and there is a variety in the differentiation between places of origin and places of destination.

Thus, much like the scholarship on identity managed to move away from the concept of “identity” as something stable (see for example Brubaker 2002, Brubaker and Cooper 2000, Jenkins 1996, Calhoun 1994), the scholarship and policy-work on migration move beyond these dichotomies in question. However, there is little published work that considers the interplay between the subjective accounts of what home is and the expectations set by states or societies about what a “home” should be. Brun and Fabos (2015) faced a similar problem in their study on homemaking in a context of forced migration. They argue that forced migra-

покажа, мигрантите не се поединци „без свое место“ и постои разновидност во диференцирањето помеѓу местото на потекло и местото на крајна дестинација.

Како резултат на ова, како што научните размислувања за идентитетот успеаја да се придвижат подалеку од концептот на „идентитет“ како нешто постојано (види пример Брубејкер 2002 година, Брубејкер и Купер 2000 година, Џенкинс 1996 година, Калхаун 1994), научното размислување и креирањето политики за миграција се поместија над границите на овие дихотомии кои ги анализираме сега. Сепак, објавени се малку научни трудови кои ја земаат предвид интеракцијата помеѓу субјективните искуства за тоа што претставува „дом“ и очекувањата поставени од страна на држави или општества за тоа што, всушност, треба да биде „дом“. Брун и Фабос (2015) се соочуваат со сличен проблем и во нивното истражување за креирање дом во контекст на присилна миграција. Тие тврдат дека истражувањата во врска со присилната миграција често пати некритички усвојувале политики на категоризација на бегалци, внатрешно раселени лица и други термини како главни категории на анализите. Според нивното истражување, многу случаи на принудна миграција во себе вклучуваат опис на дом како „некое место некаде далеку“, опис на бегалците како луѓе „без свое место“, и блиска поврзаност меѓу идејата за дом и татковина (Брун и Фабос 2015:5). Како што со право

tion studies have also often uncritically adopted the policy categories of refugees, internally displaced persons, and other terms as main categories of analysis. According to their study, many accounts of forced migration have included the narrative of home as elsewhere, refugees as out of place, and the close association between the ideas of home and homeland (Brun and Fabos 2015:5). As they rightfully argue, such connections between home and forced migration have come as a result of the fixing of people in place and the notions of “limbo” – the common description of protracted displacement that points to the idea that there is a fixed and static situation in which people wait for a better life.

Even though there are studies that challenge essentialist ideas of home and away (see for example Steffanson 2006, Jansen and Löfving 2009), there is a need for more studies that are able to cross this dichotomy. Thus, Brun and Fabos (2015), in their critique of policies tailored to encourage people’s willingness to return or to be “put back into place” (2015:9), suggest a better understanding of the homemaking practices during forced migration by taking a shift towards a vocabulary of the anthropological “liminality” instead of one of “limbo”. This conceptualization, they argue, will capture the simultaneous processes of marginalization, control, and stasis on the one

тврдат, таквите врски меѓу домот и принудната миграција доаѓаат како резултат на врзување на луѓето за едно место и идејата за „неизвесност“, заеднички опис на долготрајно разместување што укажува на идејата дека постои фиксна и непроменлива ситуација во која луѓето очекуваат подобар живот.

Иако постојат студии кои ги доведуваат во прашање основните идеи за „дом“ и „далеку од домот“ (види пример Стефансон 2006 година, Јансен и Лофвинг 2009), постои потреба од повеќе студии кои се во можност да преминат преку оваа дихотомија. Така, Брин и Фабос (2015) во својата критика на политиките креирани за поттикнување на подготвеноста на луѓето да „бидат вратени назад на место“ (2015:9), укажуваат на подобро разбирање на практиките за креирање дом за време на присилна миграција користејќи антрополошки термини за лиминална состојба наместо оние кои алудираат на „неизвесност“. Оваа концептуализација, тврдат тие, ќе ги опфати истовремените процеси на маргинализација, контрола и етапи, од една страна, и трансформација и тек, од друга страна, и ќе укажуваат на политичкиот потенцијал во формулирањето на динамично разбирање на домот (Брен и Фабос 2015:9). Уште поголемо влијание има трудот на Малки (1995) кој анализира како бегалците се сметаат за луѓе „без свое место“ и често се сметаат како „опасни“ за јавниот ред. Следејќи ја неговата работа, Хиндман и Жил (2011) потенцираат дека

hand, and transformation and flows on the other, and will point to the political potential in formulating a dynamic understanding of home (Brun and Fabos 2015:9). Even more influential is the work of Malkki (1995), who analyses how refugees are considered as people “out of place” and often viewed as “dangerous” to the public order. Following the work of Malkki, Hyndman and Giles (2011) emphasize that policies that fix people in place maintain protracted situations of displacement rather than contribute to enable people to escape the limbo that is created by the refugee regime (quoted in Brun and Fabos 2015:7).^[11] All these studies point to the need to liberate policy-work from the fixed and non-negotiable notion of “home”. Moreover, this understanding may further apply to the various forms of “governing of the self”, such as ethnicities, religions, races, genders, generations or sexualities.

CONCLUSION

Moving beyond the perspective of “home” as a fixed opposition of “away from home”, this paper explores the perception of “home” as it appears in the subjective stories of those migrants who have migrated primarily for secure and advanced careers – migrant professionals – and engages with the discussion about how this may influ-

политиките кои ги сместуваат луѓето трајно на едно место одржуваат долготрајна состојба на раселување наместо да им овозможат на луѓето да ја избегнат неизвесноста што е создадена од страна на системот на бегалци (цитиран од Брун и Фабос 2015:7). Сите овие студии укажуваат на потребата за ослободување на политиките од фиксната и непроменлива идеја за поимот „дом“. Уште повеќе, ова разбирање понатаму може да се примени и на други различни форми на конструирање со „себство“, како што се етникуми, религии, раси, полови, генерации или сексуалноста.

ЗАКЛУЧОК

Надминувајќи ги границите на перспективите за „дом“ како непроменлива спротивност на „далеку од домот“, овој труд ја истражува перцепцијата за „дом“ како што се појавува во субјективните приказни на оние мигранти кои мигрирале првенствено заради сигурност и напредување во кариерата – „квалификувани мигранти“ и се вклучува во дискусијата за тоа како ова може да влијае врз политиките за создавањето дом. Анализата се обидува да го опфати значењето на домот според перцепциите на самите мигранти и како тие перцепции ги надминуваат границите на политизираното и политички поттикнатото сфаќање за тоа што е „дом“. Резултатите од податоците покажаа специфична и до некој степен очекувана поврзаност

ence policies on home-making. The analysis tries to capture migrants' own meanings of home and how they go beyond policy-driven and politicized understandings. The results of the data showed a particular and to some extent expected relation between the subjective account of what home is and the triad family life, community, and fulfilling professional life: the idea of home in the destination place for these migrant professionals is associated primarily with a fulfilling professional life and the need to be recognized in their surroundings primarily as good professionals, and secondary as people of a certain ethnicity, generation, sexuality or taste. The results of this study suggest that there is a need for an analytical and policy framework of “migration” which not only rejects the easy dichotomy between “at home” and “away from home”, but also includes the understanding that migrants are not “out of place” in their destination country.

помеѓу субјективното искуство за тоа што претставува дом и тријадата сочинета од семеен живот, заедница и исполнетост на професионалниот живот: идејата за дом во местото на крајна дестинација за овие квалификувани мигранти е поврзана првенствено со исполнување на професионалниот живот и потребата да бидат признаени во нивното опкружување првенствено како добри професионалци, а потоа луѓе со одредена етничка припадност, генерација, пол и лични склоности. Резултатите од оваа студија предлагаат аналитичка рамка и рамка на креирани политики за „миграција“ која не само што ја отфрла едноставната дихотомија помеѓу „дом“ и „далеку од домот“, туку во исто време го вклучува разбирањето дека мигрантите не се луѓе „без свое место“ во земјата на крајна дестинација.

Референци/References

Basu, P. 2001. "Hunting Down Home: Reflections on Homeland and the Search for Identity in the Scottish diaspora," pp. 333–48 in *Contested Landscapes: Movement, Exile and Place*, by B. Bender and M. Winer (eds). Oxford: Berg.

Brickell, K. 2012. "'Mapping' and 'Doing' Critical Geographies of Home," *Progress in Human Geography* 36, No. 2: 225–44.

Brun C. and Fabos A. 2015. Making Homes in Limbo: A Conceptual Framework. *Refuge* 31, No 1: 5-16.

Brubaker, R and Cooper, F. 2000. "Beyond Identity". *Theory and Society* 29: 1–47.

Brubaker, R. 2002. *Ethnicity without Groups*. Cambridge: Harvard University Press.

Calhoun, C. 1994. "Social Theory and the Politics of Identity," in C. Calhoun (ed.), *Social Theory and Identity Politics*. Oxford: Blackwell.

Eade, J (ed). 1997. *Living the Global City: Globalization as local process*. London, UK: Routledge.

Easthope, H. 2004. "A ^{[[L]]}_{SEP}Place Called Home," *Housing, Theory and Society* 2, No. 3: 128–36. ^{[[L]]}_{SEP}

Fechter, A. and Walsh, K. 2010. "Examining 'Expatriate' Continuities: Postcolonial Approaches to Mobile Professionals", *Journal of Ethnic and Migration Studies* 36, No. 8: 1197-1210.

Hannerz, U. 1996. "The Local and the Global: Continuity and Change," pp: 17-29 in *Transnational Connections: Culture, People, Places*, ed. Ulf Hannerz. London: Routledge.

Hyndman J. and Giles W. 2011. "Waiting for What? ^{[[L]]}_{SEP}The Feminization of Asylum in Protracted Situations," ^{[[L]]}_{SEP}*Gender, Place and Culture* 18, No. 3: 361–79. ^{[[L]]}_{SEP}

Jacobs, J. M., and Smith, S. J. 2008. "Living Room: Rematerialising Home." *Environment and PlanningA* 40: 515–518. ^{[[L]]}_{SEP}

Jansen S. and Lofving S. 2009. *Struggles for Home: Violence, Hope and the Movement of People*. Oxford: Berghahn.

Jenkins, R. 1996. *Social Identity*. London and New York: Routledge.

Kaika, M. 2004. "Interrogating the Geographies of the Familiar: Domesticating Nature and Constructing the Autonomy of the Modern Home", *International Journal of Urban and Regional Research* 28, no. 2: 265–86. ^{[[L]]}_{SEP}

Korac, M. 2009. *Remaking Home: Reconstructing Life, Place and Identity in Rome and Amsterdam*. New York: Berghahn.

Maier, L. 2015. *Migrant Professionals in the City: Local Encounters, Identities, Inequalities*. New York and London: Routledge.

Malkki, L. H. 1995. *Purity and Exile: Violence, Memory, and National Cosmology among Hutu Refugees in Tanzania*. Chicago: University of Chicago Press.

Mallett, S. 2004. "Understanding Home: A Critical Review of the Literature," *Sociological Review* 52, No. 1: 62–89.

Pratt, G. 1999. "Geographies of Identity and Difference: Marking Boundaries", pp. 151–67 in *Human Geography Today*, by D. Massey, J. Allen, and P. Sarre (eds.). Cambridge: Polity.

Savage, M. et al. 2005. *Globalization and Belonging*. London: Sage.

Stefansson, A. H. 2004. "Refugee Returns to Sarajevo and Their Challenge to Contemporary Narratives of Mobility, in *Coming Home? Refugees, Migrants and Those Who Stayed Behind*, by L. D. Long and E. Oxfeld (eds). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Stefansson, A. H. 2006. "Homes in the Making: Property Restitution, Refugee Return, and Senses of Belonging in a Post-war Bosnian Town", *International Migration* 44, No. 3: 115–39.